

בית כנסת
משכן צפורה
ע"ש צפורה שטיין ז"ל

”ככל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה”

קינות:
”קשה עלי פרידתכם!”
ע”י הרב יהושע גרינשטיין

אב תשע”ה

הקדמה: ויקרא, פרק כ"ג; מה

• **סמך: שם ו'**- ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות ליי שבעת ימים מצות תאכלו:
• **לכונן/שם ט"ו-ט"ז, כ"א**- וספרתם לכם... וספרו חמשים יום... וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו:
שולחן ערוך [יו"ד שצ"ט/טח]- ועצרת, כיון שאם לא הקריב קרבנות עצרת בעצרת, יש לו תשלומין כל שבעה- חשוב כשבעה.
• **שם ל"ד**- דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים ליי:

שולחן ערוך [או"ח תקנ"ב]- אין אומרים תחנה ערב ת"ב במנחה, משום דאיקרי "מועד"; ואם הוא שבת, א"א צדקתך.
שם [תקנ"ט/ד]- אין אומרים תחנן בת"ב, ואין נופלים על פניהם, משום דמקרי "מועד".
מסכת תענית דף ל עמוד ב- "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה **שישו** אתה משוש כל המתאבלים עליה"- מכאן אמרו: כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה.
נוסח תפילת הרגלים- "מועדים לשמחה, חגים וזמנים לששון... והשאינו... ברכת מועדיך... לשמחה ולששון"
בתחילת בין המצרים- **שׁוֹת אַגְרוֹת מִשֶׁה [או"ח אקס"ח]**- אם רשאי לעשות נישואין באור לייז בתמוז... אבל בייז בתמוז שחל בש"ק ונדחה ליום א', פשוט לע"ד שיש לאסור, משום דדיני בין המצרים חלו עוד בשבת, דיש מהם שנהגין גם בשבת.
בסוף בין המצרים- **שולחן ערוך [תקנ"ג]**- כל ד' צומות הללו אם חלו להיות בשבת, נדחין לאחר השבת.
שם תקנ"א- אם חל תשעה באב בשבת ונדחה ליום א', מותר לאכול בשר ויין יום ב', אבל כליליה, אסור מפני אבילות של יום (מהרי"ל).

שם לו - שבעת ימים תקריבו אשה ליקוק, ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם, והקרבתם אשה לה' עצרת הוא...
רש"י [שם]- עצרת הוא; עצרתי אתכם אצלי, כמלך שדימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים. כיון שהגיע זמן להפטר, אמר "בני! בבקשה מכם- עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם"

הרב שלמה וולבה [עלי שור, בעמ' תי"א-תי"ב]- משום דמקרי "מועד"... ישנם מועדים של קירוב-שלש הרגלים, וישנו מועד של ריחוק, וזהו ט' באב... [ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תפכ] "ר' שמעון בן חלפתא אומר- אמר הקדוש ברוך הוא לירושלים; "על מה הבאתי עליך כל המשפטים הללו? בשביל שאמרת "לא חטאתי", שנאמר "הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי" [ירמיהו בל"ה] "...אך בכוא החורבן נפקחו עיניהם, והכירו את עצמת ריחוקם, ועל הכרת הריחוק הזה קבעו "מועד" של ריחוק. ועומק הענין הוא זה: כאשר אדם עומד על עצמת ריחוקו ממנו ית' הוא מבחין: אמנם רחוק, אבל יחס יש כבר בינו לבין בוראו, משא"כ כאשר אבד לו חשבון על נפשו, ששם אין כל יחס... ונקודת האמת הזאת כבר מקרבתו אליו ית'...."

קינה # 2- אדה עד חוג שמים [קינה ה']

1) "פרידתכם": כל המשפחה לא באה לפניו בבית המקדש

"אגרה אתי כל בני בית"-

תענית ל עמוד א'-תנו רבנן: כל מצות הנהגות באבל נוהגות בתשעה באב... ותינוקות של בית רבן בטלין.
המג"א [או"ח תקנ"א/לח]- דקטנים נמי שייך בו חינוך; אי משום אבילו; אי משום עגמת נפש. וצ"ע; דביו"ד [סי' שפ"ד] פסק דאין אבילות לקטן? ונ"ל, דבאבילות דרבים מחמיר' טפי.
הסבר האג"מ [יו"ד ארכ"ד]- באבילות דרבים יש להחמיר יותר... ולכן גם לגבי חינוך החמירו באבילות דרבים... שלכן יש בעצם לחייב לקטן שהגיע לחינוך גם באבילות, ומה שלא חייבו הוא מצד שהקלו באבילות... דבאבילות דרבים החמירו... והרי משמע שלא אמרו "הלכה כדברי המיקל" באבילות דתשעה באב... יש לחייב לחנך התינוקות... שהחייב דת"ב ובין המצרים הוא העיקר לכבוד ביהמ"ק, ועל מה שאיננו יכולים לקיים כל המצות התלויות במקדש, שזה שייך אף לתינוקות שאין יודעין להצטער....

דברים פרק ט"ז, י"א, י"ג-ט"ו- ועשית חג שבועות ליי אלהיך... ושמחת לפני יי' אלהיך אתה ובנך ובתך... חג הסכת תעשה לך שבעת ימים... ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך... שְׂבַעַת יָמִים תִּחַג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּקְוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יי' מִסֵּכֶת שְׂבֻעוֹת דָּף י' עמוד א'- אלא אמר רבי יונה: אמר קרא "אלה תעשו לה' במועדיכם"- הוקשו כל המועדים כולן זה לזה.
תוספות [חגיגה ת. ד"ה ושמחת בחגך]- כיון דכתבי' גבי עצרת, ופסח ילפינן מיניה בהיקש. וכן מצא רבי אלחנן בסיפרי, דמעצרת הוא דרשינן לה, דכתיב "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים"- לימד כל שנהגה בעצרת נוהג בפסח וחג...

2) "פרידתכם" מקשר ישיר עם ריבוננו של עולם

אדוה בכל לב להמציאהו... אקונן מי יתן ידעתי ואמצאהו

1. מגילה כ"ט עמוד א'- יחזקאל יא/ט"ז" ואהי להם למקדש מעט - אמר רבי יצחק; אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל.
2. רבינו יונה על הרי"ף [ברכות כב עמוד ב]- "צריך שיתן עינו למטה ולבו למעלה"- כלומר; (א) שיחשוב בלבו כאילו עומד בשמים ויסיר מלבו כל תענוגי העולם הזה וכל הנאות הגוף, כענין שאמרו הקדמונים כשתרצה לכונן פשוט גופך מעל נשמתך. (2) ולאחר שיגיע לזו המחשבה, יחשוב ג"כ כאילו הוא עומד בבהמ"ק שהוא למטה מפני שעל ידי זה תהיה תפלתו רצויה יותר לפני המקום.
ברכות נ"ז עמוד א'- העונה יהא שמייה רבא מברך מובטח לו שהוא בן העולם הבא.
שבת ק"ט עמוד ב'- אמר רבי יהושע בן לוי כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו.

הרמ"א [או"ח תקנ"ט/ט]- הגה: וקורין בתורה "כי תוליד בנים" **דברים פרק ד/כה-מ**: כי תוליד בנים...כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך, למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ... השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי...מן השמים ושמיעך את קלו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש:
הרמב"ן [שמות כה/ב]- וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר...וכמו שנאמר שם "וישכן כבוד ה' על הר סיני"... כן כתוב במשכן "וכבוד ה' מלא את המשכן" (להלן מ לד)...והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני...ובבא משה, היה אליו הדבור אשר נדבר לו בהר סיני, וכמו שאמר בבתן תורה (דברים ד לו) "מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה", כך במשכן כתיב (במדבר ז פט) "וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת מכין שני הכרובים..."

שמות כ"ג/י"ז-שלש פעמים
 בשנה יראה כל זכורך אל פני האדן יקוק;
 הרמב"ם [ספר המצוות, עשין נ"ג]- **להיראות ברגלים**
 ישעיהו פרק לה/י- וקדווי יקוק
 ישבון וקאו ציון בְּרָנָה וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂגוּ וְנָסוּ יְגוֹן וְאִנְחָה;
 רש"י [שם] - ושמחת עולם;
שמחה אשר מעולם שהיתה להם כבר בדרך יציאתן ממצרי' "וה' הולך לפניהם יומם" (שמות י"ג).

ברכות ג עמוד א'- תניא, אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו זכור לטוב... ואמר לי: "בני, מה קול שמעת בחורבה זו?" ואמרתי לו: "שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת: 'אוי לבנים, שבעוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות'". ואמר לי: חייך וחיי ראשך! לא שעה זו בלבד אומרת כך, אלא בכל יום ויום, שלוש פעמים אומרת כך. ולא זו בלבד, אלא בשעה שישאל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין: "יהא שמיה הגדול מבורך", הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר: "אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך! מה לו לאב שהגלה את בנו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם"
דברים יא/י"ב- ארץ אשר יי אלהיך דרש אתה תמיד עיני יי אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה;
אור החיים [שם]- דקדק לומר תיבת "אלהיך", להעיר, כי שבח הארץ היא כשה' מיוחד בלוקותו על ישראל, אבל בזמן שישראל גולים ואין השכינה בתוכם, אין שבח כל כך לארץ:

נוסח "עננו"- עננו ה' עננו... ואל תסתר פניך ממנו ואל תתעלם מתחנתנו. היה נא קרוב לשועתנו...

מסכת תענית דף כט עמוד א- כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה - כך משנכנס אדר מרבין בשמחה. **שפת אמת [שם]-** ... ויותר נראה, מהא דתלי ל' באב, משום שבאדר ה' **קיום הקרבנות והמקדש...**
מדרש תנחומא [פרשת פקודי סימן יא]- "ועשו את המשכן" בחדוה ובשמחה! ולכמה חדשים נגמרה מלאכת המשכן?... ר' חנינא אומר- בא' באדר היה נגמרה מלאכת המשכן... למה לא עמד מיד? אלא מפני שחשב הקדוש ברוך הוא לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנוולד בו יצחק אבינו, לפי שבאחד בניסן נולד יצחק. אמר הקדוש ברוך הוא הריני מערב שמחתכם שמחה בשמחה.

(3) "פרידתכם" ממירכוז המקדש בחייהם אימתי בכל שנה אומרת היא השנה הזאת

ספר הבדיחה והחידוד: "עמי ארצות והדיוטות" מאת אלטר דרויאנוב, בדיחה # 1226- תשעה-באב כפרי לעיר, הלך לבית-הכנסת להתפלל שחרית, ותיק הטלית והתפילין בידו. פגעו בו יהודים ואמרו לו: מה לתיק הטלית והתפילין בידך היום? נתבייש הכפרי והחזיר: לא ידעתי, שנקרע העירוב...
הרב וולבה [עלי שור /בתחילת פרק אחת עשרה]- נודה על האמת: בית המקדש וחורבנו רחוק מאתנו עד מאד, די טוב לנו בעולם כפי שהוא בלי בית המקדש, ואיננו מרגישים כי העיקר חסר בעולם מאז שהשכינה הסתלקה ממקומה. כדי לקרב אותנו יותר לענינו, אנו מוכרחים להאריך יותר.
מסכת יומא דף לט עמוד ב'- אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: סח לי זקן אחד: פעם אחת הלכתי לשילה, והרחתי ריח קטורת מבין כותליה
ר' צדוק מלובלין [פרי צדיק, בראשית פרשת לך, א']- ... וכל מקום שיש השראת השכינה נשאר הקדושה לעולמי עד, שהרשימו נשאר, וכמו שמצינו (יומא ל"ט ב)... שאף שכבר חרבה שילה ימים רבים נשאר הרשימו דקדושה והריחו ריח קטורת. **השליה [מסכת סוכה, פרק דרך חיים תוכחת מוסר, ד"ה "פה"]-אודיע** מה שבליכי היה בוער תמיד; כשראה ראיתי בני ישראל בונים בתים כמו מבצרי השרים, עושים דירת קבע בעולם הזה ובארץ הסמאה. ואף שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה כ"ט). "עתידים בתי צדיקים שיבאו לארץ ישראל", מכל מקום כוונתם היא להיות להם נחלה להנחיל לבניהם, ... וזה נראה חס ושלום כהיסח הדעת מהגאולה. על כן בני יצי', אף אם יתן ה' לכם עשירות גדולה, בנו בתים כפי הכרח צרכיכם ולא יותר, ולא תבנו מגדלים וחומות בגאולה.
שו"ת אגרות משה [יו"ד ב/קנ"ג]-...הנה אף כי לעשות מצבה כפולה; שאחד מהם הוא בחיים בין האיש בין האשה- אין רוח חכמים נוחה מזה, כי הוא כעין כפירה ח"ו בביאת המשית, שמקוים אנו בכל יום שיבא ויקבצנו לא"י.

קיינה # 3; איכה ישבה הנצלת שרון [קיינה # י']

(4) "פרידתכם"- מעבודת ה' של...כו-לכם

מסכת תענית דף כ"ו עמוד א'- לפי שנאמר "צו את בני ישראל את קרבני לחמי"- וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו? התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות, על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים של לויים ושל ישראלים. הגיע זמן המשמר לעלות: כהנים ולויים - עולים לירושלים, וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהן וקוראין במעשה בראשית...
תפילת שחרית: סיום "קרבנות"- רבון העולמים. אָתָּה צִוִּיתָנוּ לְהִקְרִיב קִרְבָּן הַתְּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וְלִהְיוֹת; 1 - כְּהִנֵּים בְּעֲבוּדָתְךָ, 2 - וְלִוִּים בְּדוֹכָנְךָ, 3 - וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְעַתָּה בְּעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְקָטַל הַתְּמִיד. וְאֵין לָנוּ 1 - לֹא כֵתָן בְּעֲבוּדָתְךָ, 2 - וְלֹא לִוִּי בְּדוֹכָנְךָ, 3 - וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ. לָכֵן יְהִי רַצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ... שְׁיֵהָא שִׁיחַ שִׁפְתוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקַבֵּל וּמְרַצָּה לְפָנֶיךָ בְּאֵלוֹ הַקְּרָבָנוּ קִרְבָּן הַתְּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וְעִמְדָנוּ עַל מַעֲמָדוֹ
במדבר י"כ"ה- ונסע דגל מחנה בני דן מאסף לכל המחנות לצבאתם.
רש"י [שם]- תלמוד ירושלמי; לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין, היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו.
מסכת יומא דף ט' עמוד ב'- ... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנת חנם.
המהר"ל [נצח ישראל פרק ה']- כי על ידי בית המקדש וירושלים נעשה כל ישראל כאיש אחד, לפי שהיה להם מזבח אחד, ולא היו רשאים לבנות כל אחד ואחד קָמָה לעצמו (מגילה י), עד שעל ידי בית המקדש היו ישראל עם אחד. וכאשר היה חלוק ביניהם, נחרב המקום הזה שהוא נעשה לאחדות ישראל.

קינה # 4; אהלי אשר תאבת [קינה # י"ב]

5) "פרידתכם" מ"חיי-תורה" בכל דבר

מסכת נדרים דף פא עמוד א- מאי דכתיב [הפטרות הבוקר] "מי האיש החכם ויכן את זאת?" דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים, ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, דכתיב: [שם] "ויאמר ה' על עוזבם את תורת... אמר רב יהודה אמר רב: שאין מברכין בתורה תחלה.

הר"ן [שם]- שאין מברכים בתורה תחלה: תחילת עסקם בכל יום דהיינו לעסוק בדברי תורה... הסבר הב"ח [או"ח מז]- שלא עסקו בתורה, כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם; לידע הדינים לצורך משא ומתן, גם להתגאות להראות חכמתם, ולא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ... הנה בזה עשו פירוד; שנסתלקה השכינה מן הארץ, ועלתה לה למעלה והארץ נשארה בגשמינותה בלי קדושה וזה היה גורם חורבנה ואבידתה, והוא אמרו "מי האיש החכם וגומר על מה אבדה הארץ וגומר, "ויאמר ה' על עוזבם את תורתך אשר נתתי לפניך" משנה מסכת אבות פרק ג' - שינה של שחרית, ויין של צהרים, ושיחת ילדים, ושיבת בתי כנסיות של עמי הארץ מוציאין את האדם מן העולם:

הוספת אבות דרבי נתן [הוספה ב לנוסחא א פרק ט]-

א) "שנת שחרית"- כיצד? מלמד שלא יתכוין אדם לישן עד שתעבור עליו זמן ק"ש ונמצא בטל מדברי תורה....

ב) "ויין צהרים" - כיצד? מלמד שלא יתכוין אדם לשתות יין בצהרים כדי שנמצא בטל מד"ת....

ג) "שיחת ילדים"- כיצד? מלמד שלא יתכוין להיות אדם יושב ושותה בתוך ביתו, ומשיח עם בניו ועם בני ביתו כדי שנמצא בטל מד"ת שנ' "לא ימוש ספר התורה הזה מפיו והגית בו וגו'".

ד) "שיבת כנסיות של עמי הארץ"- כיצד? מלמד שלא יתכוין אדם להיות עם יושבי קרנות בשוק שכל זמן שאדם עושה כן בטל מדברי תורה

הרמ"א הראשון בשולחן ערוך [או"ח א/א]- "שויתי ה' לנגדי תמיד", הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים. כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול; ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו, והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדיבורו במושב המלך. כל שכן, כשישים האדם אל ליבו שהמלך הגדול, הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, ... גם בהצנע לכת ובשכבו על משכבו - ידע לפני מי הוא שוכב. ונהיית בצפור בודד על גג מר צורה

איכה רבה [פתיחה כ]- (תהלים ק"ב) "שקדתי ואהיה כצפור בודד על גג".... אמר הקדוש ברוך הוא; "שקדתי אני להשרות שכינתי בבית המקדש לעולם, ואהיה כצפור: מה הצפור הזה, בשעה שאתה נוטל גזליה היא יושבת בדד, כך אמר הקדוש ברוך הוא- שרפתי את ביתי, והחרבתי את עירי, והגלית את בני לבין אומות העולם= וישבתי לי לבדי, איכה.

הרב סולובייצ'יק, "איש האמונה הבודד"- מדוע אופפת אותי תחושה זאת של בדידות, ושל היות בלתי רצוי.... אני בודד מפני שבדרכי הצנועה והבלתי מושלמת אני איש אמונה (עמ' 10).

קינה # 5 - זכור את אשר עשה צר בפנינו [ט"ז]

6) "פרידתכם" מהדברים המוקדשים לכם ביותר

מסכת גיטין דף נו עמוד ב- "ואמר אי אלהימו צור חסיו ב" - זה טיטוס הרשע שחירף וגידף כלפי מעלה. מה עשה? תפש זונה בידו, ונכנס לבית קדשי הקדשים, והציע ספר תורה, ועבר עליה עבירה, ונטל סייף וגידר את הפרוכת, ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא, וכסבור הרג את עצמו.... אבא חנן אומר: "מי כמוך חסין יה" - מי כמוך חסין וקשה, שאתה שומע ניאוצו וגידופו של אותו רשע ושותק.

בבית קודש הקודשים תחנתו השריץ

קינה # 6 לך ה' הצדקה [י"ט]

7) "פרידתכם".... שלכם!

בדפי אשר נמצא בנו, כמעשיהם עשות

דברים פרק לג/ה- ויהי בישרון מלך, בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל:

רש"י [שם]- דבר אחר; "בהתאסף"- בהתאספם יחד באגודה אחת ושלוש ביניהם= הוא מלכם, ולא כשיש מחלוקת ביניהם.

קיצור שולחן ערוך [י"ב/ב]- גם יקבל עליו קדם כל תפלה מצות "ואהבת לרעך כמוך" ויכון לאהב את כל אחד מישראל כנפשו, כי אם חס ושלוש יש פרוז לבבות ישראל למטה, אזי גם למעלה אין התאחדות. אבל התאחדות בנופיהם שלמטה גורם התאחדות ודבקות נפשותיהם למעלה, ועל ידי זה גם תפלותיהם מתאחדות. ואז, בהיות תפלותיהם כלולות יחד, היא רצויה לפניו יתברך שמו.

"אג טוב" = אגד בתורה!

• בראשית פרק ב' - ויאמר יקוק אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו:

• שמות פרק י"ז, כ"א-כ"ב: ויאמר חתן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עשה.... ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת: ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל מעליך ונשאו אתך:

האדמו"ר מחב"ד האחרון- שמיני-עצרת... הקב"ה עוצר אותנו יום נוסף לחגוג ביחד, בטרם נשוב לימי החולין. אומר הקב"ה:

"פרידתכם" - על-ידי הפירוד שביניכם לבין עצמכם. כאשר עם-ישראל מאוחד בינו לבין עצמו, הוא קשור ומאוחד גם עם

הקב"ה; אבל כאשר יש פירוד בתוך עם-ישראל, כי-אז נוצר פירוד גם עם הקב"ה. בחג-הסוכות הודגשה האחדות. ארבעת המינים

מסמלים את כל הסוגים שבעם-ישראל, המתאגדים יחד למצווה אחת. אולם אף-על-פי שיש כאן התאחדות לאגודה אחת,

בכל-זאת נשארים הבדלים - יש כאן ארבעה סוגים שונים ונבדלים, אלא שהם מתחברים יחדיו. על-כן, בתום חג-הסוכות עדיין

יש חשש, שלאחר שהשפעת החג תעבור, יחזרו ארבעת הסוגים הללו ויפירדו. על כך אומר הקב"ה: "קשה עלי פרידתכם", וכדי

למנוע את הפירוד הוא מבקש לעשות חג נוסף, שיקבע את האחדות בצורה אמיתית ונצחית. .... אחדות זו מתבטאת גם בשמחת

החג - ביום זה מתאחדים כל חלקי העם בריקודים עם ספר-התורה. בכל השנה יש הבדלים במידת הידיעה בתורה, אבל בשמחת-

תורה רוקדים כולם בשווה, ואי-אפשר להבדיל בין האיש הפשוט ללמדן הגדול. זוהי האחדות השלמה שחותמת את החגים, והיא

מבטיחה שגם אחרי החגים לא תהיה חלילה "פרידתכם" (שלחן-שבת, מעובד על-פי ליקוטי-שיחות כרך ב, עמ' 433).

במנוח ביהודי

מסכת ברכות דף ה עמוד א'-א"ם
רואה אדם שיסורין באין עליו - יפשפש
במעשיו.

רמב"ם, הלכות תעניות א/ב-ודבר זה
מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא
צרה ויזעקו עליה, ויריעו ידעו הכל
שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ... וזה
הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם.
ויקרא פרק ט'-ויהי ביום השמיני... ויבא
משה ואהרן אל אהל מועד, ויצאו, ויברכו
את העם וירא כבוד יי אל כל העם:

רש"י [שם ד"ה ויבא משה ואהרן] - למה
נכנסו?... דבר אחר; כיון שראה אהרן
שקרבו כל הקרבנות, ונעשו כל המעשים,
ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער
ואמר: "יודע אני שכנס הקדוש ברוך
הוא עלי ובשבילי לא ירדה שכינה
לישראל."

יונה פרק א'-קום לך אל ניונה... ויקם
יונה לברח תרשישה מלפני יי... ויאמרו
איש אל רעהו לכו ונפילה גורלות ונדעה
בשלמי הרעה הזאת לנו, ויפלו גורלות
ויפל הגורל על יונה... ויאמר אליהם
שאוני והטילני אל הים וישתק הים
מעליכם כי יודע אני כי בשלי הסער
הגדול הזה עליכם:

חידושי הגרי"ז החדשים סימן כה-
"כי בשלי הסער הגדול הזה" הנה יונה
היה נוסע באניה עם עובדי עבודה זרה
כדכתיב קודם "ויזעקו איש אל אלהיו",
ואפ"ה לא תלה העונש בהם אלא
תלה הדבר רק בו, ודו"ק.

במנוח במדל

<http://www.srugim.co.il/>

חטיפת הנערים בגלל החקיקה האנטי דתית, 18.06.14

... לדברי הרב, תפילה אינה מספיקה...: " שהפשפוש במעשים הוא מצווה מן התורה.
לכן בעת צרה זו חובה עלינו לשאול מהו הגורם לייסורים אלו... נראה לעניות דעתי
שבוודאי על כל אחד ואחד מאיתנו לבדוק את עצמו האם הוא מנהל את אורח
חייו על פי הדרכתה של תורה של תורתנו הקדושה, אך יתרה מזאת, הנהגת עם
ישראל צריכה לבחון את פעולותיה, במיוחד בתקופה האחרונה. לצערנו עדים אנו
להידרדרות קשה בגישתה של הממשלה ביחד לדמותה היהודית של המדינה. ישנה
מתקפת חוקים שהמכנה המשותף שלהם הוא פגיעה וכרסום בצביון היהודי של
חינו הציבוריים, כמו פגיעה במבנה התא המשפחתי, פגיעה בהליכי הגיון ... מטרת
מתקפת חוקים זו היא לסטש את ייחודו של עם ישראל ולעשותו ככל הגויים ח"ו."

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4661814,00.html>

אדמו"רים: הרקטה על אשדוד - בגלל חילולי השבת

מנהיגי החסידיות... נפגשו בזמן נפילת הרקטה, וניצלו את ההזדמנות להעביר מסר
ברור לאנשיהם: "זה רמז משמים. חילולי השבת באשדוד מאיימים על בטחון
התושבים-27.05.15" ... "יש להתעורר מכך להתחזק בשמירת השבת ולפעול ככל
האפשר למיגור חילולי השבת ר"ל (רחמנא ליצלן), המאיימים על ביטחונם של תושבי
העיר."

<http://www.kikar.co.il/169817.html>

**הרב... על אסון נפאל: גיורים מזוייפים גוררים איסורי עריות
ראב"ד... התייחס בשיעורו לאסון ... י"א באייר תשעה**

"השבוע שמענו שבמדינה רחוקה נפאל הייתה רעידת אדמה, ... ויש שכבר מתחילים
לחשוש אולי חס וחלילה תגיע רעידת אדמה גם לארץ... ידוע שכל מה שעושה
הקב"ה בארצות רחוקות - התכלית בזה הוא לעורר את עם ישראל, וא"כ צריכים
אנו לשים ליבנו לדבר, ולחשוב על מה עשה ה' ככה בארץ רחוקה". בשלב זה פתח
הראב"ד מדרש תהלים והקריא מתוך דברי המדרש על הפסוק "ותגעש ותרעש
הארץ" - "בעוון עריות ומשכב זכור הקב"ה כועס והאדמה תרעד וההרים יעשנו".
לפי דברי המדרש, ראוי לראות ברעידת אדמה כעין התראה משמים... "לכן חייבים
אנו למחות יום ולילה בשעה שרובות נתגיירו בצבא או חוץ לצבא על ידי רבנים
משרתי הממשלה בלי קבלת מצוות כדון, ועל פי דין הם גויים גמורים, ואח"כ בנות
ישראל נישאות לגויים אלו באיסור עריות החמור, ואז הקב"ה מסלק את השכינה
מאיתנו

קינה #7 הטה אלהי אונך [כ]

8) פרידתכם... מ"קל רחום וחנון" ל"אלוהי תרצה" ח"ו ר"ל

Adolf Hitler, Mein Kampf...: "It is true we Germans are barbarians; that is an honored title to us. I free humanity from the shackles of the soul; from the degrading suffering caused by the false vision called conscience and ethics. The Jews have inflicted two wounds on mankind: circumcision on its body and conscience on its soul. They are Jewish inventions. The war for the domination of the world is waged only between these two camps alone, the Germans and the Jews. Everything else is but deception

היטלר ימ"ש וזכרו, "מיין קאמפ"/המלחמה שלי... זהו
נכון שאנו, הגרמנים, בְּרָבְרִים: זו הגדרה של כבוד עבורינו.
אני גאלתי את האנושות מהכבלים של הנשמה; מהסבל
המשפיל שנגרם על ידי מצפון החזון השקרי הנקרא מצפון
ומוסריות. היהודים שגרמו שני פצעים על האנושות: ברית
מילה על הגוף והמצפון שלה על נפשה. אלו הם המצאות
יהודיות. המלחמה על השליטה בעולם מתנהלת רק בין שני
המחנות הללו לבד, הגרמנים והיהודים. כל השאר אינו אלא
הונאה

איכה רבה (וילנא) פרשה א/א-ד"א; "על אלה אני בוכיה"... ר' יהודה אומר על סילוק דעת ועל סילוק שכינה. אפשר שהיה צדקיהו
רואה אחרים שהיו מנקרין את עיניו ולא היה לו דעת להטיח את ראשו בכותל עד שיצאת נשמתו? אלא גרם לבניו שיהרגו לפניו
אלא על אותו שעה נאמר (ירמיה ד') יאבד לב המלך ולב השרים וגו'
מסכת כתובות דף סו עמוד ב- בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר: אשריכם ישראל, בזמן שעושין רצונו של מקום - אין כל אומה ולשון
שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום - מוסרין ביד אומה שפלה, ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה
שפלה.

קנה לך טיפוש / ידידיה מאיר, י"ט באייר תשע"ה

הקורא ששלח את המייל הבא... הוא חרדי, מלמד בתלמוד תורה, ורוצה לטשטש לחלוטין את פרטיו. לא כי הוא מתבייש, אלא כי הוא מתגאה. הוא גאה בהתנהגות של תלמידי הכיתה שלו, אבל חושש שהסיפור יחשוף גם את זהותו של גיבור הסיפור, הלוא הוא המאבטח ק'. והנה הפרטים המלאים: "... אני עומד כל בוקר בכניסה לתלמוד תורה אצלנו, ומדעים לראות איך כולם, מהקטנים הצוציקים ועד ילדי כיתה ח' שבאים על אופניים עם כובע וחליפה מתנפנפת, אומרים למאבטח בכניסה 'בוקר טוב'. מי לבכי יותר ומי מבויש, אבל כולם אומרים. הם כל כך מרגישים הכרת הטוב כלפי השומר, עד שתלמידי הכיתה שלי הזמינו אותו ל'סיום' על פרק שלמדנו בגמרא... המאבטח שלנו, איש רחב ומלא וגדול, נכנס לכיתה והתעניין מה עושים. הוא לא בדיוק הבין, אבל קיבל בורקס ענקי מאפה בית, החזיק אותו ביד ימין, כיסה את הראש ביד שמאל, ואז בירך בקול גדול ככה: **'ברוך אתה השם, אלוהינו מלך העולם, בורא נפשות ומפליא לעשותו!'**

ומה קרה בתגובה? הייתי במתח לשנייה אבל מיד, **ממש מיד, כולם ענו ביחד: 'אמנו!'** ביס אחד שלו הספיק, הבורקס חוסל, והמאבטח רחב הממדים יצא מהכיתה. ושים לב: את פרץ הצחוק הגדול התלמידים שמרו, וצחקו רק אחרי שהוא יצא מהכיתה. בלי לתכנן בכלל, כולם נשאר רציניים מאוד וכאילו לא הגיבו לברכה היצירתית והמוזרה שלו (תדמיון את כל הסיטואציה, עם היד על הראש וגודל הגוף, ועם הטקסט שנאמר בקול רם ובביטחון: 'בורא נפשות ומפליא לעשותו!'). רק כשהוא יצא מהכיתה הם הרשו לעצמם לפרוץ בצחוק. אני התרשמתי מאוד מהרגישות הזאת של הילדים.

קינה #8 ארזי הלבנון [כ']

מסכת ראש השנה דף יח עמוד ב- "צום השביעי" - זה שלשה בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיקם... ללמדך **ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלהינו.**

איכה רבה (וילנא) פרשה א/ל"ז- עאל ופתח ואמר; מצינו שסילוקן של צדיקים קשה לפני הקדוש ברוך הוא יותר ממאה תוכחות חסר שתיים שבמשנה תורה, **ומחורבן בית המקדש.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת יומא פרק א/א- א"ר יודן בי ר' שלום; למה סמך הכתוב מיתת אהרן לשיבור הלוחות? ללמדך שמיתתן של צדיקים קשה לפני הקדוש ברוך הוא **כשיבור לוחות.**

9) "פרידתכם"... מצדיקים שלא יהיו בדיוק כמוהם...

Rabbi Aharon Lichtenstein z"l, ["Torah and General Culture: Confluence and Conflict," in "Judaism's Encounter with Other Cultures" p. 288]- One reflected in dismay and disbelief that a listener [at the funerals of R. Aharon Kotler and R. Moshe Feinstein zt. l.] who had had no previous knowledge of either would have come away from both funerals with the impression **that there was relatively little difference between the gedolim.** He could think of both under the rubric of several abstractions and genuinely mourn their loss. **But he would have very little idea of who, specifically, they had been.** He would surely have no inkling of their being, respectively, a perpetual dynamo, almost a firebrand, and a remarkable blend of boldness and meekness; **of their approaching both the study and the implementation of Torah in very different ways.** It is astounding that talmidei hakhamim who were habituated to noting the finest distinctions in a halakhic sugya **could so utterly fail to delineate and define persons they had known and admired;**

מו"ר הרא"ל ליכטנשטיין ז"ל- השומע [שיקף לעצמו], באכזבה וחוסר אמון, שהמאזין [בהלוויות של ר' אהרן קוטלר ז"ל והרב משה פיינשטיין ז"ל] שלא היה בידו ידע קודם של שני אלו, **היה יוצא משני ההלוויות עם הרושם שיש הבדל קטן יחסית בין שני הגדולים.** הוא יכול לחשוב על שניהם תחת הכותרת של כמה הכנות מופשטות עליהם ואזי אמת להתאבל על אובדנם. אבל לא יהיה לו, ולו מושג קלוש, ספציפיות מי הם היו. וודאי לא היה לו כל מושג שהם היו, כל אחד עצמו, אנשים בעלי דינמו מתמיד, כמעט כלפידי אש, ושילוב נדיר של תעוזה וענווה; **שלשניהם היתה גישה שונה ללימוד וקיום/יישום התורה בדרכים שונות מאד.** זה מדעים, שתלמידי חכמים, המורגלים לציין את ההבחנות הדקות ביותר בסוגיה הלכתית, יכולים כל כך לא להיכשל בהגדרת אנשים שהם הכירו והעריכו.

קינה #9 איך תנחומני הבל... ואיך אנחם? [כ"ה]

10) "פרידתכם"... כי לא הכרתם!

משנה אבות ב/ד- הלל אומר:....ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו. **"אל תשלח ירך אל הנער, מאת הרב ישראל מאיר לאו-** הייתי אחוז אימה מהצבא החדש שבא בשערי המחנה. לא ידענו הלנו הוא - אם לצרינו. התחבאתי מאחורי ערמת הגופות. הרב הרשל שכטר, רבה הצבאי של הדיוויזיה ולימים נשיא ועידת הנשיאים של ארצות הברית, סיפר לא אחת על המפגש בינינו. הוא ירד מאחד הג'יפים במדי חייל, ועמד מול ערמת גופות. פתאום היה נדמה לו שהוא רואה זוג עיניים פקוחות וחיות. בהלה אחזה אותו. אולי אפילו שלף אקדח באינסטינקט של חייל כדי להגן על עצמו. ואז, וזאת אני זוכר בבהירות, הוא נתקל בי - ילד בן שמונה - מתבונן בו מאחורי גבעת הגופות, בעיניים קרועות לרווחה. התדהמה ניכרה על פניו: בתוך שדה הקטל, בשלולית של דם ניגר, פתאום ילד! אני הייתי מאובן מפחד. ואילו הוא - היה ברור לו שילד במקום הזה, משמעו ילד יהודי. הרב החזיר את האקדח למקומו. תפס אותי בשתי ידיו, חיבק אותי חיבוק אבהי והרים אותי על הידיים. אז שאל בידיש במבטא כבד: ווי אלט ביסטו מיין קינד?" (כן כמה אתה ילדי). ראיתי שמעיניו זולגות דמעות. למרות זאת הייתי אחוז בעתה ותשובתי הייתה זהירה, כמי ששומר את עצמו לעצמו: מה זה משנה? בכל מקרה, אני יותר זקן ממך"... הוא חיך אלי מבעד לדמעותיו ושאל: "למה אתה חושב שאתה יותר מבוגר ממני?" בלי להסס עניתי: "כי אתה בוכה וצוחק כמו ילד, ואני כבר מזמן לא צחקתי ואפילו לבכות אני כבר לא בוכה. אז מי מבין שנינו מבוגר יותר?".... "אני זוכר ששכבו שם אנשים בעיניים כהות, שלא היה להם די כח כדי להקים עצמם מהדרגשים, לרוץ בשער המחנה ולצעוק 'הוריי' יחד עם כולם. **'יהודים אתם משוחררים', צעק הרב האמריקני בידיש.** האנשים חוננו אותו במבט תמה, ששאל בלי קול: מי זה המשיגירן שעומד כאן במדים וצועק בידיש"...

משהגיעו אל בית החולים, הציג הרב שכטר את עצמו בפני נפתלי, כ'רב צבאי בדיוויזיה ששחררה את מחנה בוכנוולד'. הוא הוציא מתיקו כמה פחים של מיץ תפוזים. "אני יודע מי אתה, אני אעזור לך והכל יהיה בסדר", אמר לנפתלי החולה וסיים במשפט: "מזל טוב, יצאנו מעבדות לחירות". נפתלי נוהג לומר, כי הרב הרשל שכטר היה האדם הראשון אשר הגיש לו מזון והחזיר לו את הבטחון בעצמו ובבני אנוש, כותב הרב לאו.

Dearest

I made a trip to the Buchenwald concentration camp near Weimar yesterday, ..This one was considered the best camp of all in Germany- I cannot picture any worse, except the actual slaughterhouses of Majdenek, Treblinka and Auschwitz...**I couldn't see any more for my eyes filmed, my nose revolted to the stench. I had to run from there...**I was followed by a score of inmates;...I've got a brother in Palastine, please tell him that..."We are having a service tonight by an American chaplain, will you join us?"

I ran away. It was too much for one day. The worst two hours I spent in my life.....

לכבוד

אתמול הלכתי למחנה הריכוז בוכנוולד, ליד ורמיר..... זה אמור להיות אחד מהמחנות ה"טובות" בכל גרמניה- אני לא יכול לדמיין לעצמי משהו גרוע יותר, מלבד בתי המטבחים של מיידניק, טרבלינקה ואושוויץ.....**אני לא הייתי מסוגל לראות יותר ממה שעניי כבר צלמו, האף שלי הוגעל מהריח! הייתי צריך לרוץ משם.....** אסירים רבים רצו אחריי... "יש לי אח בפלסטין, אולי תוכל להגיד לו ש....." יש לנו תפילה הערב ע"י רב צבאי אמריקאי, אולי תוכל להצטרף אלינו? אני רצתי משם, זה היה יותר מדי ליום אחד. השעתיים הנוראיות ביותר בחיי.....

ויקרא ו-א-ד-.... הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו. ולכש הכהן מדו כד ומכניס כד ילכש על קשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח. ד ופשת את כנדיו ולכש כנדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור.

סיפורי חסידות – הרב ש.י. זווין, ויקרא, פרשת צו- "ופשת את כנדיו ולכש כנדים אחרים" - הרב החסיד ר' דוד צבי ז"ל, כשהיה מבקר כדרכו את האדמו"ר ר' שמואל, בנו של בעל "צמח צדק" בליובאביץ', אחר פעם את זמן ה"יחידות". הלך לחדר הסמוך לחדרו של הרבי, וחיכה שם עד שהרבי יעבור בחדר זה, ואז ישאל את הרב מה לעשות, כי הוא מוכרח לנסוע הביתה. לאותו חדר בא אז המשרת של הרבי, להחליף את כלי הלכן (הכנדים) של הרבי אחר ה"יחידות", כי במשך ה"יחידות" היו נעשים רטובים מזיעה. אמר המשרת לר' דוד צבי: "אולי יודע מר, מה מזיע שם כל כך ב"יחידות"? זמן ה"יחידות" נמשך סך הכל שעה אחת, והוא כל כך מזיע!"..... מיד נפתחה הדלת של חדר הרבי, והרבי פנה למשרתו ואמר: "אני מפטר אותך היום מעבודתך! ממשכורתך לא יגרע דבר, לך לך הביתה ובכל שבוע אשלח לך משכורתך לביתך". והוסיף: "למה לא תבין על מה אני מזיע? במשך השעה היו אצלי ב"יחידות" עשרים וחמישה אנשים. בשביל שאוכל להשיא עצות נבונה להשואל, אני צריך להרגיש בצרתו ממש כמו שהוא בעצמו מרגיש. אני מוכרח כביכול להפשיט את עצמי מלבושי ולהתלבש בלבושיו שלו. ושוב כשאני צריך ליתן לו עצה, לא אוכל לעשות כן כשאני עדיין בלבושיו, כמו שהוא בעצמו אינו יכול לשית עצות בנפשו. אני צריך להפשיט את עצמי מלבושיו ולהתלבש בלבושיו שלי. כך לכל שואל ושואל אני צריך לעשות פעמיים פשיטה ולבישה. ועתה, הגע בעצמך: במשך שעה, אם אדם צריך חמישים פעם להתפשט ולהתלבש, כלום אפשר שלא להזיע?"

קינה # 10- אש תוקד בקרבי [ל"א]

(11) "פרידתכם" מגאולה מושלמת/ קומפלט

שולחן ערוך [או"ח תכ"ח/ג]- סימן לקביעת המועדים; א"ת ב"ש, ... ביום ראשון של פסח יהיה לעולם ט"ב וסימן: "על מצות ומרורים יאכלוהו"

הרמ"א, [או"ח הלכות פסח תעו"ב]- נוהגים בקצת מקומות לאכול בסעודה ביצים, זכר לאבלות, ונראה לי הטעם משום שילול תשעה באב נקבע בליל פסח ועוד זכר לחורבן שהיו מקריבין קרבן פסח. **איכה רבה פתיחתא יח-** "השבועני במרורים" (איכה ג/טו)- בלילי הפסח של יום טוב הראשון. "הרוני לענה" (שם) - בתשעה באב, ממה שהשבועני בלילי יום טוב הראשון של פסח, הרוני בתשעה באב לענה, הוי בלילי יום טוב הראשון של פסח הוא לילי תשעה באב, ועל זה היה מקונו ירמיה "איכה ישבה בדד".

הסבר בית הלוי [שמות י"ב/ח]- ולכאורה אין שום נ"מ במה שהני שני לילות חלים בלילה אחד בשבוע? ובע"כ עיקר עומק כוונת חכמינו ז"ל הוא, דהני שני לילות תלויים ומקושרים זה בזה והאחד גרם לחבירו. וזהו כמו שכתבנו למעלה (פר' שמות) דעי"ז שיצאו קודם שנשלם זמן הגלות, הוכרחו להיות עוד פעם שני בגלות, ונמצא דליל פסח גרם ליל ט"ב:

בית הלוי שמות פרק ג'א- "מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים", ופירש"י; "מי אנכי מה אני חשוב לדבר עם המלכים, וכי אוציא את ב"י ואף אם אני חשוב, מה זכו ישראל להעשות להם נס?".... דהנה במה דלא היו רק רד"ו [210] שנה.... ויש מדרשים אומרים דבאמת הגאולה היה באמצע הזמן... והזמן החסר להם ישלימו בהיותם בלא"ה בגלות אחר אז יצורף גם מה שנחסר מהם אז, ...כך ישראל נשתעבדו במצרים עמדו משה ואהרן וגאלום. חזרו ונשתעבדו בבבל ונגאלו ע"י חנניה מישאל ועזריה. חזרו ונשתעבדו ליון ונגאלו על ידי מתת' ובניו. חזרו ונשתעבדו בגלות האחרון אמרו ישראל נתיגענו נגאלים וחוזרין ומשתעבדין... ומש"ה סירב משה רבינו בשליחותו כי רצה שהקב"ה בעצמו יגאלם ותהיה גאולה קיימת. ....

תוספות [מסכת שבת דף נה עמוד א ד"ה ושמואל אמר תמה זכות אבות].... - אומר רבינו תם; דזכות אבות תמה אבל ברית אבות לא תמה.

החיד"א [מדבר קדמות, מערכת ז'ו"ד]- והרב יפה תואר, סוף פ' ויקרא יש לו שיטה אחרת, דאע"ג דזכות אבות תמה, היינו לעשות נס או הצלה שלימה בזכותם, אבל להצלה פורתא לעולם לא תמה.

קינה # 11- שאלי שרופה באש [מ"א], ואז

12) "קשה עלי פרידתכם" - מכירים את הביטוי?

איכה רבה (וילנא) פתיחתות - כתיב (ירמיה ט"ז) "ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו" - הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, מתוך שהיו מתעסקין בה המאור שבה היה מחזירן למוטב, רב הונא אמר - למוזד תורה אף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

"מצב הרוח" - השבעון לציבור הדתי לאומי, גליון 341, כ"ג תמוז תשע"ה, עמ' 12

הפוסט קורא: "אני יושב לאחר ששמע את דברי הרבנים אמר להם ב"ג: "אני יושב לפניכם ביראת כבוד ויודע שעלי להיזהר בדברי, כדי שלא אהיה בבחינת מורה הלכה בפני רבו. אני מצטער תמיד, על שלא למדתי די תורה, אולם יודע אני לכבד אתכם ואת רמתכם. יודע אני את עמדתכם ומעמדכם וגם את השפעתכם הגדולה", ולגופו של ענין אמר: "יודע אני מרבנים, שאינם אוסרים גיוס בנות ושירות לאומי, והם בעד שירות לאומי".

נחשף הפרוטוקול שמתעד פגישת ב"ג עם רבני מועצת גדולי התורה החודש לפני 62 שנה

קינה # 12- על השואה

13) "קשה עלי פרידתכם"... ולכן תזעקו!

במדבר כ"ט - כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב. העמק דבר לנצי"ב [שם] - "ובגוים" - כאשר אתה רוצה להיות מעורב עמם, "לא יתחשב" אינו נחשב בעיניהם כלל לאדם והוא כקוף בצורת אדם. מסכת סנהדרין דף צב עמוד ב - תניא,

רבי יהודה אומר: אמת משל היה. רבי אליעזר אומר: מתים אמר לו רבי נחמיה: אם אמת - למה שהחיה יחזקאל עמדו על רגליהם, ואמרו שירה ומתו. .... רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: מתים שהחיה יחזקאל עלו לארץ ישראל, ונשאו נשים והולידו בנים וכנות.

מסכת ברכות דף ס עמוד ב' - לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד"

... the Rebbe took pains to point out that this does not mean that we are required to justify all that G d does. ....In a religious context, this may seem counterintuitive. If everything G d does is for the good, isn't it our obligation... to find and explain the meaning behind every natural and unnatural disaster that occurs? **The answer from the Rebbe is a most definite "No."**

• After the 1956 massacre in Kfar Chabad, the Rebbe wrote a letter to the award-winning Israeli writer Eliezer Steinman... refers to the story.... of Aaron's sons, Nadav and Avihu, ...Subsequently, Moses comforted his brother Aaron, saying, "Of this did G d speak when He said, 'I will be sanctified through those who are nearest Me.'" Aaron responded to this statement with silence. The Talmud explains that Moses' cryptic words were meant to convey the idea that when G d imposes strict judgment upon the righteous, He is feared and honored....Some have wanted to explain the horrible tragedy in Kfar Chabad as an example of "I will be sanctified through those who are nearest Me..." That explanation, however, is useless. For in that story, too, the explanation is cryptic and incomprehensible; all we learn from there is that such Divine behavior exists, ... but not an explanation of them. Therefore, the situation calls for "And Aaron was silent."

• At a public gathering in 1974, after a terrible car accident claimed the lives of five beloved residents of Kfar Chabad...the Rebbe said, "My father-in-law once said to someone who was trying to make sense of the Holocaust, 'It's not our business to excuse G d....It goes without saying that the words spoken do not in any way contradict faith; on the contrary, the complaint itself demonstrates the conviction that there is Someone to complain to, that Someone is responsible for what happens in our world, and that He listens and cares. And for those who wonder how it is possible to express oneself in such a way ("it's not our business to excuse G d"), this type of talk is rooted in the Talmud:5 "Moses came and prayed, 'The great, powerful and awesome G d.'6 Jeremiah came and said, 'Strangers are croaking in His sanctuary!7 Where [are the displays of] His awesomeness?' and did not mention 'awesome' [in his prayer]. Daniel came and said, 'Strangers are enslaving his children [the Jewish nation, during the seventy-year duration of the Babylonian exile8]. Where is His power?' and did not say 'powerful'. [Then] came [the Men of the Great Assembly] and said, 'On the contrary! This is His magnificent display of strength, for He restrains His will all these years that His people are subjugated, in that He shows a long-suffering countenance to the evil by not punishing them despite the numerous oppressions they decree against His people. And these are indeed the great displays of his awesomeness, because if not for the awe of the nations for the Holy One, Blessed is He, how could one solitary nation survive among the seventy nations of the world?'9 The Men of the Great Assembly therefore reinstated mention of these attributes in their prayer." The Talmud asks: "Now, the rabbis that is, Jeremiah and Daniel, each of whom omitted one of the attributes stated by Moses in his prayer how did they act thus, and abolish the institution that Moses instituted?" And the Talmud answers: "Rabbi Elazar said: 'Because they knew about the Holy One, Blessed is He, that He is truthful and despises falsehood, they therefore would not speak falsehood to Him.'" And the same is true in our instance, that when we see an occurrence that is utterly incomprehensible, we must say the truth, that the matter is utterly incomprehensible... and therefore we cry out!

• David Rivlin, who was the Israeli consul general in New York in the early seventies, once shared the content of a visit he had with the Rebbe ten years before, together with Moshe Sharett...., The Rebbe said that after the Holocaust there were certain religious leaders who requested that his father-in-law, the sixth Lubavitcher rebbe, **join them in coming out with a harsh proclamation against those who voiced doubts in G d following the Holocaust. The Sixth Rebbe was vehemently opposed, "because there is a place, especially for the complete believer, to express his lack of understanding, and he has full permission to challenge G d and ask, 'How could You do this?'"** It is this trait of crying out upon encountering human suffering, and the refusal to come to terms with or try to make sense of evil, that distinguishes Judaism's greatest leaders, dating back to our patriarch Abraham. In his heart-wrenching plea for G d to save the depraved city of Sodom, Abraham challenges G d, "Will the Judge of all the earth not do justice?"¹²

...Certainly, this "crying out to G d with the deepest sincerity" is how the Rebbe reacted to suffering.

• on the 9th of Adar I 5752 (February 13, 1992) the Rebbe publicly expressed his anguish at a local tragedy...a resident of Crown Heights, Pasha Leah Lapine, a young wife and mother of four young children, was murdered as she returned home from her routine grocery shopping.... On the last evening of her shivah, the Rebbe addressed the crowd ... "What has occurred an act of open martyrdom is utterly incomprehensible! There is no one to whom to turn for an explanation. All those present, including myself, are equally confounded. "So what do we gain by questioning? The question will remain..."

הרבי טרח לציין שזה לא אומר שאנו נדרשים להצדיק את כל מה שהקב"ה עושה....בהקשר הדתי, זה אולי נראה סתירה מיניה וביה: אם כל מה שעושה הקב"ה הוא טוב, האם זה לא החובה שלנו ... למצוא ולהסביר את המשמעות מאחורי כל אסון טבעי ולא טבעי שמתרחש? התשובה מהרבי היא ברורה: **לא.**

• לאחר הטבח 1956 בכפר חב"ד, הרבי כתב מכתב לסופר הישראלי עטור הפרסים אליעזר שטיינמן ... מתייחס לסיפור ... של נדב ואביהו...בהמשך, משה ניחם את אחיו אהרון, ואמר, "בקרובי אקדש" בה אהרון הגיב בדממה... חלקם רצו להסביר את הטרגדיה הנוראה בכפר חב"ד כדוגמה "בקרובי אקדש". . . "הסבר זה, עם זאת, הוא חסר תועלת. בסיפור הזה, גם ההסבר הוא נסתר ובלתי מובן; כל מה שאנחנו לומדים משם הוא שהתנהגות אלוהית כזה קיים, ... אבל לא הסבר שלהם. לכן, המצב דורש "יודם אהרון!"

• בכינוס ציבורי בשנת 1974, לאחר תאונת דרכים נוראה שגבה את חייהם של חמישה תושבים אהובים של כפר חב"ד ... the הרבי אמר, "חמי פעם אמר למישהו שמנסה להבין את השואה..." **"זה לא התפקיד שלנו לתרץ את מעשי הקב"ה..."** למיותר לציין שמילים אלו אל עומדים בסתירה לאמונה. אדרבה: התלונה עצמה ממחישה את האמונה **שיש למי להתלונן, שמישהו אחראי למה שקורה בעולם שלנו, ושהוא מקשיב ואכפת לו.** ועבור מי שתוהה איך אפשר להתבטא בצורה כזאת [קרי-"זה לא התפקיד שלנו לתרץ את מעשי הקב"ה...)]...אמירות אלו מעוגנות בגמרא [יומא ס"ט:]: **"אתא משה אמר- "האל הגדל הגבר והנורא," אתא ירמיה ואמר: נכרים מקרקרין בהיכלו, איה נוראותיו? לא אמר נורא. אתא דניאל, אמר: נכרים משתעבדים בכניו, איה גבורותיו? לא אמר גבור.... אמר רבי אלעזר: מתוך שיודעין בהקדוש ברוך הוא שאמתי הוא, לפיכך לא כיזבו בו" והדבר נכון גם במקרה שלנו, שכאשר אנו רואים תופעה שהוא לא מובן לחלוטין, עלינו לומר את האמת, כי העניין הוא לא מובן לחלוטין. . . ולכן אנחנו זועקים!**

• דוד ריבלין, שהיה קונסול ישראל בניו יורק בתחילת שנות השבעים, נזכר בכיקור 10 שנים קודם עם משה שרת.... " הרבי אמר שאחרי השואה היו מנהיגים דתיים מסוימים שביקשו שגיסו, הרב"י השישי, יצטרף אליהם להכרזה נגד אלו שהביעו ספיקות באמונה בקב"ה אחרי השואה. האדמו"ר התנגד נחרצות ואמר, "כי יש מקום, במיוחד עבור המאמין השלם, להביע את חוסר ההבנה שלו, ויש לו את ההרשאה המלאה לאתגר את הקב"ה ולשאול: "איך יכולת לעשות את זה?" תכונה זו, של זעקה על סבל אנושי, והסירוב להשלים עם התחושה הרעה, היא המבדילה את המנהיגים הגדולים ביותר של היהדות, שראשיתה באברהם אבינו, בטיעון הקורע לב להציל את העיר סדום המושחתת, באומר; " השופט כל הארץ לא יעשה משפט?"

אין ספק, שזעקה כנה לקב"ה היא הדרך בה הגיב הרבי לסבל.

• בט' אדר תשנ"ב הרבי הביע בפומבי את ייסוריו בטרגדיה מקומית ... תושב קראון הייטס, פשה לאה לפין, רעיה ואם צעירה לארבע ילדים צעירים, נרצחה בחזרה הביתה מהקניות במכולת ... בערב האחרון של השבעה, הרבי התייחס לכך בפומבי ... **"מה שקרה-מעשה של מסירות נפש גלויה-הוא בלתי נתפס לחלוטין! אין אף אחד למי לפנות להסבר."** כל הנוכחים, כולל אותי, הם מבולבלות באותה המידה. אז מה נרויח אם נשאל? השאלה תישאר. . .

על שרפת אלפי מדרשות ובתי כנסיות
רכבות ספרי תורה ולומדיה, נקונן בשאיות
שלחו באש מקדשי אל, הציתו ועינינו צופיות
ישלם המעביר את הבעירה, ידין בגוים מלא גויות

זעקו שמים ואדמה על אלפי עירות מכצרי תורה
ארצות אירופא וקהילותיה, נוחלי ומקיימי מסורה
צדיקים זקנים וחסידיים, דבקי אמונה טהורה
מיום גלינו מארצינו לא היה כזה כליון נורא

רחם על שאריתינו, הבט נא משמים
למחנות הקדושים, כי עשר כיוצאי מצרים
קומם בית קדשנו ונחמנו בכפלים
רוממנו. והביאנו לציון וירושלים

זכרו נא וקוננו כל ישראל קולכם ישמע ברמה
כי השמידה גרמניה את עמנו בימי זעם המלחמה
במיתות משונות אכזריות ברעב ובצמא
אל תשכחו בכל הדורות עדי תזכו לראות בנחמה

צעקתם ובכיותיהם צפופים וסגורים בקרונים
כצאן לטבח יוכלו לשרפה בכבשונים
קול שועם יזכר תמיד לפני שוכן מעונים
בקראם שמע ישראל, מסרו נפשם לאדוני אדונים

ראשי ישיבות ותלמדיהם והמוני עמך שמה
העבידום בענויים קשים, והרגום ביד רמה
דמי ילדים רכים צועקים אליך מן האדמה
נקום נקמת טף ונשים, לא תחיה כל נשמה

איכה רבה פרשה א/א - "עיני עיני יורדה מים" - א"ר לוי משל לרופא שחשש עינו אחת אמר עיני תבכה על עיני, כך ישראל נקראו עינו של הקדוש ברוך הוא. הה"ד? "כי לה' עין אדם וכל שבטי ישראל"; כביכול אמר הקדוש ברוך הוא **עיני תבכה על עיני מסכת תענית דף לא עמוד א** - עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים, והוא יושב ביניהם בן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר; "ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה, קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה **בישועתו**". ... וסליקא לה מסכת תענית.

מהרש"א [שם] - "ונגילה ונשמחה בישועתו" - לא אמר ונשמחה בישועתנו כמ"ש ויושיענו, אבל כינוי ישועתו עליו יתברך ברוך הוא **ע"ד עמו אנכי בצרה וכשהוא יושיענו גם הוא יושע עמנו וע"ז נגילה ונשמחה על שהוא יושיענו בכ"י**;

מנחמה... ל"אלי ציון"

ערוך השולחן [או"ח תקנ"ז/ד] - אין אומרים תחנון במנחה בערב ט"ב, משום דאקרי מועד. וכן אין אומרים צדקתך צדק במנחה שבת ערב ט"ב וגם בת"ב עצמו כן. והענין הוא לסימן, כי אנו מובטחים בהש"ת שעוד יתהפכו הימים האלה למועדים ושמחה ימים טובים:

ילקוט שמעוני [תורה פרשת פינחס, רמז, תשפב] - אמר רבי לוי - בכל חדש וחדש [שבקיץ], בקש הקדוש ברוך הוא ליתן לישראל מועד:

- בניסן נתן להם פסח,
- באייר נתן להם פסח קטן,
- בסיון נתן להם עצרת,

• בתמוז היה בדעתו ליתן להם מועד גדול ועשו העגל ובטל תמוז ואב ואלול,

ויקרא פרק כ"ג/ז-כ"ד: אלה מועדי יקוק מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים:

1 - בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח ליקוק: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות ליקוק שבועת ימים מצות תאכלו:...

2 - וספרתם לכם... עד מקחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום... וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו...

3 - **?? ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יקוק אלהיכם:??**

4 - ... בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש:...

5 - אך בבעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא...

6 - בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות שבועת ימים ליקוק:...

7 - ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליקוק עצרת הוא...

אלה מועדי יקוק אשר תקראו אתם מקראי קדש...

רש"י [שם כ"ב] - ובקצרכם; ... אמר רבי אבדימס ברבי יוסף; מה ראה הכתוב ליתנה באמצע הרגלים; פסח ועצרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים והחג מכאן? ללמדך; שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בתוכו.

הרב שמעון שוואב [מעין בית השואבה, פ' אמר] - ותמוה: מה ענין מצוות לקט שכחה ופאה אצל בנין בית המקדש, ולמה נכתבו דווקא באמצע פרשת המועדות? ואפשר לומר, שבכאן, **רמז הכתוב למועד שיהיה באמצע הרגלים, דהיינו תשעה באב של לעתיד לבוא,**

הנחה # 1; וכמו שמבשר הנביא... "וצום החמישי [דהיינו ט' באב]... לששון ולשמחה ולמועדים טובים", והיינו שכשם שבית ראשון ושני נחרבו בט' באב, כשיבא בן דוד ויגאלנו במהרה, יבנה המקדש השלישי בט' לחדש מנחם אב, ותהיה לששון ולשמחה וליום טוב.

הנחה # 2; והבית השלישי יבנה ע"י משיח בן דוד. והנה מגילת רות מלמדת אותנו שבזכות קיום מצות לקט ושכחה ע"י בועז נזדווגה לו רות, ומצאצאיה נולד דוד בן ישי, ומשיח בן דוד יבנה בית המקדש אשר שם מקריבין כל הקרבנות.

נמצא שכלה ענין התחיל בקיום מה שנאמר " ובקצרכם את קציר ארצכם וגו' ולקט קצירך לא תלקט", ואמרה התורה פסוק זה דווקא בין שבועות לראש השנה, לרמז שלעתיד לבוא יכנס יום טוב הכי גדול בין עצרת לראש השנה. ועפ"ז, אמרו רז"ל "ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי מעליו עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב עליו קרבנות בתוכו."

איכה רבה, פתיחתות, פיתחה י"א: ... אלו זכותם הייתם קוראים בתורה (ויקרא כ"ג) "אלה מועדי ה'", ועכשיו שלא זכותם, הרי אתם קוראים, "על אלה אני בוכיה."